

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

БАКАЛАВР

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету урбаністики та просторового планування

 / **А.М. Мамедов** /
30 червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

«Атестаційний екзамен»
(назва навчальної дисципліни)

шифр	назва спеціальності
081	Право
	назва спеціалізації
	Будівельне та містобудівне право

Розробники:

Сердюк Н.А., д.ю.н., доц.

Кулеба О.М., к.ю.н.

Мамонтов І.А., к.ю.н., доц.

Халабуденко, к.ю.н., доц.

Козакова І.В., к.ю.н., доц.

Бабюк А.М., к.ю.н., доц.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права
протокол №13 від 30 червня 2023 року

Завідувач кафедри

(*Перегуда Є.В.*)

Схвалено гарантом ОП «Будівельне та містобудівне право»

Гарант ОП

Ігор МАМОНТОВ

Розглянуто науково-методичною комісією спеціальності "Право"
Протокол №6 від 28 червня 2023 року

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ 2023-2024 рр.

шифр	Бакалавр ОПП	Форма навчання:										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
	Назва спеціальності (спеціалізації)	Кредитів на сем.	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних										
				Разом	Л	Лр	Пз	КП	КР	РГ	р			
081	Право (Будівельне та містобудівне право)	3,0	90	16			16					I	8	

шифр	Бакалавр ОПП	Форма навчання:										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
	Назва спеціальності (спеціалізації)	Кредитів на сем.	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних										
				Разом	Л	Лр	Пз	КП	КР	РГ	р			
081	Право (Будівельне та містобудівне право)	3,0	90	16			16					I	10	

Мета та завдання

Метою проведення комплексного атестаційного екзамену за спеціальністю 081 «Право» є:

- встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь та компетентностей вимогам стандарту вищої освіти, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності;

- оцінювання рівня сформованості загально-професійних і спеціалізовано-професійних компетентностей (знання, вміння, комунікація, автономність та відповідальність, інтегральна компетентність) випускників, передбачених відповідним рівнем національної рамки кваліфікацій і освітньо-професійною програмою фахівців за даним напрямком.

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, зміст курсу, шкалу оцінювання знань, умінь та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації освітнього процесу щодо засвоєння освітньої компоненти, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки. Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=3394>. Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст	Результати навчання
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.	ПРН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин. ПРН2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ПРН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
ЗК3	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	ПРН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
ЗК4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	ПРН5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.
СК1	Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.	ПРН10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.
СК2	. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.	ПРН11. Володіти базовими навичками риторики.
СК4	Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.	ПРН12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики

СК5	Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.	<p>доступно і зрозуміло.</p> <p>ПРН13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.</p> <p>ПРН18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.</p> <p>ПРН19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів та норм фундаментальних галузей права.</p> <p>ПРН20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.</p> <p>ПРН21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.</p>
СК6	Знання і розуміння основ права Європейського Союзу.	
СК7	Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів різних галузей права.	
СК8	Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.	
СК12	Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.	
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.	

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Атестація здобувачів вищої освіти – це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право для першого рівня вищої освіти та освітньої програми Право підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право.

Атестація здійснюється відповідно до вимог стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право для першого рівня вищої освіти та освітньої програми Право підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право і проводиться у формі атестаційного екзамену.

Підсумкова атестація передбачена освітньою програмою «Право» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право.

Відповідно до навчального плану підготовки студентів атестація випускників КНУБА проводиться на основі засобів об'єктивного контролю ступеня досягнення кінцевих цілей освіти та професійної підготовки.

Атестація осіб, які навчаються за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право, проводиться на підставі аналізу успішності навчання, оцінювання якості засвоєння змісту обов'язкових компонентів, рівня сформованості загальних та фахових компетентностей, досягнення програмних результатів навчання здобувачами.

Принципами формування і реалізації методик, призначених для кількісного та якісного оцінювання рівня досягнення результатів навчання та сформованості програмних компетентностей осіб, які пройшли підготовку за освітньою програмою Право є: уніфікація, комплексність, взаємозамінність та взаємодоповненість, актуальність, інформативність, дієвість, індивідуальність, диференційованість, об'єктивність і відкритість, єдність вимог, предметність, інноваційність, валідність, варіативність.

Нормативна форма атестації встановлюється в «Освітньо-професійній програмі». Атестація якості підготовки бакалаврів з правознавства щодо встановлення фактичної відповідності рівня освітньої підготовки вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики здійснюється екзаменаційною комісією після виконання студентами у повному обсязі навчального плану.

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти передбачає застосування у процесі професійної діяльності суми знань, набутих під час навчання, володіння належною культурою мислення, здатність теоретично обґрунтовувати власну позицію.

Екзаменаційна комісія з атестації здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня створюється і діє відповідно до Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, інших нормативних та рекомендаційних документів Міністерства освіти і науки України.

Атестаційний екзамен з фаху для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня проводиться на основі навчальної програми. Атестаційний екзамен з фаху проводиться в усній формі за екзаменаційними білетами.

Атестаційний екзамен з фаху проводить Екзаменаційна комісія з атестації здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня у складі Голови та членів комісії. Екзаменаційна комісія створюється щороку наказом ректора університету і діє відповідно до нормативних актів КНУБА та Міністерства освіти і науки України.

До складання державного кваліфікаційного іспиту з фаху для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня допускаються студенти, які повністю оволоділи навчальною програмою.

ЗМІСТ КУРСУ

МОДУЛЬ 1. ГАЛУЗІ ПРАВА Змістовий модуль 1. Матеріальне право

Практичне заняття 1. Конституційне право України

1. Система та джерела конституційного права.
2. Поняття і сутність народовладдя. Пряма (безпосередня) та представницька демократія. Виборче право і виборча система: поняття та принципи.
3. Державна влада в Україні: конституційно-правова характеристика.
4. Поняття конституційного ладу України. Поняття та конституційні гарантії місцевого самоврядування в Україні.
5. Поняття та принципи конституційного статусу людини в Україні.

Практичне заняття 2. Цивільне право

1. Право на захист цивільних прав та інтересів.
2. Форми і способи захисту суб'єктивних прав і охоронюваних законом інтересів.
3. Захист цивільних прав та інтересів судом.
4. Право на позов. Класифікація позовів за видами вимог.
5. Адміністративний захист цивільних прав.
6. Захист цивільних прав нотаріусом.
7. Самозахист суб'єктивних цивільних прав та інтересів.
8. Строки захисту цивільних прав. Позовна давність.

Практичне заняття 3. Адміністративне право

1. Система органів виконавчої влади в Україні, їх рівні.
2. Джерела адміністративного права.
3. Поняття, ознаки та види адміністративних послуг.
4. Адміністративна процедура — поняття та види. Учасники та стадії адміністративної процедури.
5. Державна служба та служба в органах місцевого самоврядування як основні різновиди публічної служби.

Практичне заняття 4. Кримінальне право

1. Поняття складу кримінального правопорушення, його ознаки та елементи.
2. Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи.
3. Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень проти власності.
4. Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів.
5. Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень проти довкілля.
6. Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби.

Змістовий модуль 2 Процесуальне право

Практичне заняття 5. Адміністративний процес

1. Загальна характеристика юрисдикції адміністративних судів, їх територіальні підсудність.

2. Органи влади – як учасники адміністративного процесу.
3. Строки звернення до адміністративного суду, зокрема у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності дільничної виборчої комісії, дільничної комісії з референдуму, членів цих комісій.
4. Строки апеляційного та касаційного оскарження у адміністративних справах.
5. Судовий збір в адміністративному процесі.

Практичне заняття 6. Цивільний процес

1. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин. Їх права та обов'язки.
2. Поняття і види цивільної юрисдикції. Особливості розгляду справи у судах загальної юрисдикції.
3. Поняття та сутність апеляційного та касаційного проваджень.

Практичне заняття 7. Кримінальний процес

1. Система стадій кримінального процесу, їх загальна характеристика, завдання.
  2. Презумпція невинуватості. Забезпечення права на захист.
  3. Диспозитивність як засада кримінального провадження.
  4. Початок та місце провадження досудового розслідування.
  5. Поняття, сутність, завдання та строки підготовчого судового провадження.
- Загальні положення та етапи судового розгляду.

Змістовий модуль 3 Міжнародне право

Практичне заняття 8. Міжнародне публічне право та міжнародний захист прав людини.

1. Поняття та особливості основних принципів міжнародного права.
2. Суб'єкти міжнародного публічного права.
3. Відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння.
4. Характеристика норм міжнародного гуманітарного права.
5. Поняття та елементи правового статусу людини та громадянина.
6. Міжнародно-правові механізми захисту прав людини.
7. ООН та інші універсальні органи щодо міжнародного захисту прав та свобод людини.
8. Європейська система захисту прав людини.

ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Питання з дисципліни «Конституційне право України»

- Система конституційного права.
Джерела конституційного права України
Поняття конституційного ладу України.
Поняття і сутність народовладдя. Пряма (безпосередня) та представницька демократія.
Виборче право і виборча система: поняття та принципи.
Поняття та конституційні гарантії місцевого самоврядування в Україні.
Поняття, система та принципи адміністративно-територіального устрою України.
Поняття та принципи конституційного статусу людини в Україні.
Конституційні засади законодавчої влади в Україні.
Роль і місце Президента України в системі органів державної влади.
Поняття виконавчої влади та її місце в механізмі державної влади.
Конституційні засади функціонування судової влади.

Питання з дисципліни «Цивільне право»

Принципи цивільного права.

Цивільні правовідносини: поняття, види, елементи.

Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.

Захист цивільних прав. Способи захисту цивільних прав.

Фізичні особи як суб'єкти цивільних прав та обов'язків.

Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав та обов'язків.

Об'єкти цивільних прав.

Поняття та види правочинів. Недійсність правочинів.

Поняття та види представництва. Довіреність.

Право власності та обмежені речові права.

Права інтелектуальної власності: види, підстави виникнення (набуття), строк чинності, способи здійснення, способи захисту.

Зобов'язання: поняття, підстави виникнення, види, зміст, виконання.

Цивільний договір: поняття, зміст, види (класифікація).

Поняття та підстави спадкування. Спадкування за заповітом та за законом.

Питання з дисципліни «Адміністративне право»

Суть та види джерел адміністративного права.

Поняття суб'єктів публічного адміністрування. Система органів виконавчої влади.

Основні рівні органів виконавчої влади в Україні

Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України — як учасники адміністративного процесу в державному управлінні.

Місце приватної особи в системі суб'єктів адміністративного права.

Особливості політичних партій та громадських організацій як суб'єктів адміністративного права.

Поняття, ознаки та види адміністративних послуг, порядок їх надання

Поняття та види адміністративної процедури. Учасники і стадії адміністративної процедури.

Державна служба та служба в органах місцевого самоврядування як основні різновиди публічної служби.

Адміністративне правопорушення (проступок) і адміністративна відповідальність.

Питання з дисципліни «Кримінальне право»

Поняття та система кримінального права України. Завдання та функції кримінального права.

Поняття кримінального правопорушення та його ознаки. Класифікація кримінальних правопорушень. Стадії кримінального правопорушення.

Поняття та види об'єктів кримінального правопорушення. Предмет кримінального правопорушення.

Поняття та види суб'єкта кримінального правопорушення.

Поняття та ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.

Поняття та види звільнення від кримінальної відповідальності.

Поняття та ознаки покарання, види покарання. Призначення покарання, звільнення від покарання та його відбування.

Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи.

Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень проти власності.

Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності.

Кримінально-правова характеристика корупційних правопорушень.

Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень проти довкілля.

Питання з дисципліни «Адміністративний процес»

Загальна характеристика юрисдикції адміністративних судів, їх територіальна підсудність.

Учасники адміністративного процесу.

Процесуальні строки в адміністративному процесі, в тому числі строки апеляційного та касаційного оскарження.

Особливості провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів органів виконавчої влади.

Питання з дисципліни «Цивільний процес»

Поняття та система принципів цивільного судочинства.

Процесуальні права та обов'язки учасників справи.

Поняття і види представництва в цивільному процесі.

Поняття і види цивільної юрисдикції.

Поняття доказів у цивільному процесі. Види засобів доказування: письмові, речові та електронні докази, висновки експертів, показання свідків.

Поняття процесуальних строків у цивільному процесі та їх види.

Заяви по суті справи, їх види.

Завдання та строки розгляду справи по суті.

Поняття та сутність апеляційного та касаційного проваджень у цивільному процесі.

Питання з дисципліни «Кримінальний процес»

Система стадій кримінального процесу, їх загальна характеристика, завдання.

Презумпція невинуватості. Забезпечення права на захист. Диспозитивність як засада кримінального провадження.

Функції та повноваження суду, судді, слідчого судді.

Прокурор, слідчий та дізнавач у кримінальному процесі та їх процесуальне становище у різних стадіях кримінального процесу.

Захисник та його процесуальне становище у кримінальному процесі.

Підозрюваний, обвинувачуваний, їх права та обов'язки.

Елементи кримінально-процесуального доказування. Предмет та межі доказування у кримінальному провадженні. Поняття та види джерел доказів.

Види заходів забезпечення кримінального провадження та правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Початок та місце провадження досудового розслідування у кримінальному процесі.

Загальні процесуальні вимоги до проведення та оформлення слідчих (розшукових), негласних (розшукових) дій та їх види.

Поняття, сутність, завдання та строки підготовчого судового провадження. Загальні положення та етапи судового розгляду.

Питання з дисципліни «Міжнародне публічне право»

Поняття «міжнародного публічного права».

Класифікація норм міжнародного права.

Принцип рівноправ'я і самовизначення народів.

Міжнародно-правовий звичай.

Міжнародна законність.

Міжнародно-правовий статус міжнародних неурядових організацій.

Визнання держав.
 правонаступництво України.
 Міжнародне гуманітарне право: сутність і структура.
 Відповідальність держав у міжнародному публічному праві.

Питання з дисципліни «Міжнародний захист прав людини»

Міжнародне право захисту прав людини як галузь міжнародного права.
 Загальна характеристика Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Поняття і ознаки міжнародних механізмів захисту прав і свобод людини (загальна характеристика).

Універсальні механізми захисту прав людини. Їх класифікація.

Європейські механізми захисту прав людини.

Міжамериканська, Африканська, Азійсько-Тихоокеанська системи захисту прав людини.

Європейський Суд з прав людини як найбільш ефективний міжнародний регіональний механізм захисту прав і свобод людини.

Міжнародно-правовий захист прав дитини, молоді, жінок, та ін. вразливих категорій населення.

Правовий статус біженців і вимушених переселенців та їх міжнародно-правовий захист.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

за національною шкалою	за 100-бальною шкалою/бали	ЄКТС	Критерії оцінювання
відмінно	90 – 100	A	відмінне виконання з незначними неточностями
добре	82 – 89	B	вище середніх стандартів, але з деякими недоліками
добре	74 – 81	C	в цілому змістовна робота з недоліками
задовільно	64 – 73	D	достатній рівень, але зі значними недоліками
задовільно	60 – 63	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
незадовільно	менше 60	FX	не відповідає вимогам рівня атестації

Розподіл балів, які отримують студенти

Питання 1	Питання 2	Питання 3	Сума балів
34	33	33	100

Студент має право на оскарження результатів іспиту згідно з Положенням КНУБА про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів освіти від 09.12.2019 р. №513 (<http://surl.li/ebwiz>).

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Списування під час екзамену заборонене (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення таких фактів екзамен вважається таким, що не складений студентом.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Основна література. Підручники, навчальні посібники, монографії

1. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В.Галуцько, П. Діхтєвський, О.Кузьменко та ін. ; за ред. В.Галуцька, О.Правоторової. – Видання третє. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 584 с.
2. Адміністративний процес Україн: теорія, практика: підручник / М.Смокович В.Бевзенко. – Дакор, 2021. – 1204 с.
3. Афанасьєва М.В., Бальцій Ю.Ю., Батан Ю.Д. та н.. Конституційне право України: прагматичний курс : навч. Посіб. За заг. Ред. М.В. Афанасьєвої, А.А. Єзерова; тех. Ред. Ю.Д. Батан. Одеса : Юридична література, 2017. 256 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/47962/mod_resource/content/1/КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО Навч посіб ОЮА 2017.pdf.
4. Баулін Ю.В., Борисов В.І., Тютюгін В.І. та н.. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник. За ред. Проф. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. 4-те вид., переробл. І допов. Х.: Право, 2010. 456 с. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI-2010/UgolovPravoZag.pdf.
5. Баулін Ю.В., Борисов В.І., Тютюгін В.І. та ін. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник. За ред. Проф. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. 4-те вид., переробл. І допов. Х.: Право, 2010. 608 с. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI-2010/UgolovPravoOsob.pdf.
6. Безклубий І, Кузнецова Н., Майданик Р. та ін. Відповідальність у приватному праві: монографія. За заг. Ред. І. Безклубого. К.: Грамота, 2014. 416 с.
7. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. Посібник / за ред. Завідувача кафедри міжнародного та європейського права О. В. Бігняка. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
8. Вознюк А.А. Кримінальне право України. Загальна частина: конспект лекцій. Вступне слово д.ю.н., проф. О.О. Дудорова. К.: Нац. Акад. Внутр. Справ, 2016. 236 с. URL: <http://elar.naiaiu.kiev.ua/bitstream/123456789/1685/1/Osnovna%20chastyna.pdf>.
9. Грищук В.К. Юридична відповідальність : навч. Посіб. Львів: Львів. Держ. Ун-т внутр. Справ, 2012. 155 с.
10. Договірне право України. Загальна частина : навч. Посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.; за ред. О.В. Дзери. — К. : Юрінком Інтер, 2018. — 896 с.
11. Дяків Т., Тетарчук І. Міжнародне право. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 208 с.
12. Енциклопедія міжнародного права : у 3 т. / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Ред. Кол. : Ю. С. Шемшученко, В.Н. Денисов [та ін.]. Київ : Академперіодика. – Т.1: А-Д. 2014. 919 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shemshuchenko_Yurii/Entsyklopediia_mizhnarodnoho_prava_U_3_t_Tom_1_A_D.pdf? T.2: Е-Л.
13. Іванов Ю. Ф., Куриліна О. В., Іванова М. В. Цивільне право України [Текст] : навч. Посіб : у 2 т. 2-ге вид., допов. І перероб. Київ : Правова єдність : Алерта, 2019. Т. 1. 2019. 340 с.
14. Ізарова І. О., Ханик-Посполітак Р.Ю. Цивільний процес України : Навч. Посіб. Для студ. Юрид. спец. Закладів вищої освіти. 3-те вид., перероб. І доп. Київ : ВД «Дакор»,

2019. 274 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/114942/mod_resource/content/1/posibnik_2019.pdf.
15. Ковалів М.В., Єсімов С.С., Назар Ю.С. та н.. Судові та правоохоронні органи України : навч. Посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 387 с. URL:http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/112443/mod_resource/content/1/posibnik_kovaliv_2016.pdf.
16. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, О.М. Лисенко, А.А. Мелешевич. – К.: ВАІТЕ, 2021. – 528 с.
17. Кот О.О. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав: проблеми теорії та судової практики : монографія. Київ : Алерта, 2017. 492 с.
18. Крестовська Н.М., Матвєєва Л.Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник. 2-ге вид., випр. І допов. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 584 с.
19. Майданик Р. А. Речове право: підручник / Р. А. Майданик. К.: Алерта, 2019. 1102 с.
20. Сирант М. Міжнародне публічне право: схеми та дефініції. Львівська політехніка, 2021. – 220 с.
21. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / [В. В. Мицик, М. В. Буромєнський, О. В. Буткевич та ін.] ; за ред. В. В. Мицика. Харків : Право, 2019.
22. Наливайко В.А. Лекції з дисципліни «Конституційне право». Дніпро: ДДУВС, 2019. С. 3-50. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/112406/mod_resource/content/1/konspekt_nalivayko.pdf.
23. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 11-те вид., переробл. Та допов. Київ: ВД «Дакор», 2019. 1384 с.
24. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С.Азаров, В.К.Гришук, А.В.Савченко та ін.; за заг. Ред. О.М.Джужі, А.В.Савченка, В.В.Чернея. К.: Юрінком Інтер, 2017. 1064 с.
25. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України [текст] / За заг. Ред. Литвинова О.М. К.: «Центр учбової літератури», 2017. 528 с. URL: http://cul.com.ua/preview/nrk_kk_2016.pdf.
26. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. І допов./ за ред. О. В. Дзери (кер. Авт. Кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. І. 752 с. Т. ІІ. 1048 с.
27. Підлубна Т.М. Право на захист цивільних прав та інтересів: монографія. Чернівці: Чернів. Нац. Ун-т, 2010. 128 с.
28. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право : підручник. Одеса: Фенікс, 2018.
29. Смокович М. І., Бєвзенко В. М. Адміністративний процес України : теорія, практика : Підручник. Заг. Ред. Д. ю. н., проф. Бєвзенка В. М. Пер. з нім. І адапт. Рижкова Г. В. Київ : ВД «Дакор», 2020. 1346 с.
30. Сухонос В.В. Кримінальне право України. Загальна частина [текст]: підручник / В.В. Сухонос. Суми: Університетська книга, 2016. 375 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/52439>
31. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник. Київ : Правова Єдність; Алерта, 2014. 438 с.
32. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Особлива частина: підручник. Київ : Правова Єдність; Алерта, 2014. 420 с.
33. Тетарчук І. Цивільне право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури, 2021. – 228 с.
34. Фіолєвський Д.П. Адвокатура: підручник. 3-ге вид., випр. І доп. К.: Алерта, 2014. 624 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/112531/mod_resource/content/1/advokatura_fiolevskiy_2014.pdf (дата звернення: 01.08.2020).

35. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. Вид. 3, перероб. І доп. К.: Істина, 2013. 808 с.
36. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник. За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р. А. Майданика. К.: Юрінком-Інтер, 2017. 976 с.
37. Цивільне право України. Особлива частина: Підручник. За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової, Р. А. Майданика. К.: Юрінком-Інтер, 2017. 1176 с.
38. Шуміло І.А. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник. Київ: ФОП Голембовська О.О. 2018. 168 с.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. IV КОНВЕНЦІЯ про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі від 18.10.1907. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222.
3. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23.05.1969 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118.
4. Європейська Конвенція про громадянство. Міжнародний договір від 7 листопада 1997 року (Витяг). Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2001. № 11. С. 69-77.
5. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Міжнародний документ від 4.11.1950 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
6. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року. Офіційний вісник України. 2013. № 39. Ст. 1418.
7. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. Неофіційний переклад. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.
8. Заключний Акт НБСЄ від 01.08.1975 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.
Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення, застосування хімічної зброї та про її знищення від 13.01.1993. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_182.
9. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97) (Зі змінами та доповненнями, внесеними Протоколом № 11 від 11 травня 1994 року, Протоколом № 14 від 13 травня 2004 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
10. Манільська декларація про мирне врегулювання міжнародних спорів від 15.11.1982 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_568.
11. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права ООН. Міжнародний документ від 16.12.1966 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
12. Північноатлантичний договір від 04.04.1949. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_008.
13. Статут Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_014#Text.
14. Виборчий кодекс України від 19 грудня 2019 р. №396-IX. Відомості Верховної Ради України. 2020. №№7, 8, 9. Ст.48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/396-20#Text>.
15. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 35–36, 37. – Ст. 446.
16. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122

17. Кримінальний кодекс України від 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
18. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012. Редакція від 05.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
19. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2947-14#Text>.
20. Устав (Конституція) Всемирной организации здравоохранения. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_599#Text.
21. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/435-15#Text>.
22. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 року. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=43306.
23. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 // Офіційний вісник України. – 2012. – №76. – Ст. 44.
24. Про громадянство України: Закон від 18.01.2001 р. №2235-III. Офіційний вісник України. 2001. №9. Ст.342.
25. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12 листопада 2015 року. № 794-VIII // Голос України. – 2016. – 16 січня.
26. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. // Офіц. Вісн. України. – 2016. – № 3. – Ст. 149.
27. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. // Офіц. Вісн. України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056
28. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лютого 2014 року (зі змінами і допов.). Відомості Верховної Ради України. 2014. № 13. Ст. 222.
29. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13 липня 2017 року (зі змінами і допов.) Офіційний вісник України. 2017. № 63.
30. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року (зі змінами і допов.). Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170.
31. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. // Відом. Верхов. Ради України . – 1999. – № 18. – Ст. 774 (з наступ. Змін. Та допов.).
32. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303.
33. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 року // Голос України. – 1993. – 6 серпня.
34. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 року // Офіційний вісник України від 07.11.2014. – № 87. – Ст. 2471.
35. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382.
36. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 року // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – №41–45. – Ст.529.
37. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. // Голос України. – 16.06.2016.
38. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 38. – Ст. 385.
39. Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF>.
40. Постанови Пленуму Верховного Суду в цивільному судочинстві. 3-ті вид., допов. І перероб. Упорядник Вереша Р.В. Київ: Алерта, 2020. 411 с.

Інформаційні ресурси

Сторінка освітньої компоненти на Освітньому сайті КНУБА. URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=3394>.